

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

Oppg1

Det vi mener med / norske befolkning ser på som samf. regioner, de vi forholder oss til i dagliglivet er i utakt med Norges forvaltningsregioner, de som driver med planleggingen i Norge. For at planleggingen skal være vellykket må den ha opphav fra et politisk valgt styre, en egen beskaffningsrett og en politisk administrasjon. Planleggingen må ha en administrasjon for å følge opp selve planleggingsarbeidet, men den må også være forankret i et demokratisk valgt politisk styre for å ha legitimitet.

Modellen nedenfor viser hvordan det vi ser på som samf. regioner er i utakt med forvaltningsregionene.

 Samf. regionene:
Føderasjon

Forvaltningsregionene

EU

Mega-regionene

Staten

K-regionene

fylkene

ABS-regionene

Kommunene

Lokalbefolkning

Kurskode/Fag : SV 200
Kandidatnr. : 9002
Dato : 15/5-09
Ark nr. : 2 av 15 16

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

Lokalsamfunnet ligger under kommunen.
Det var kirkesognene som var utgangspunktet for
kommuneinndelingen, og vi hadde langt over 700
kommuner i Norge, da ble en kommune sett på som
en samf. region. Vi har hatt reduksjon på ant.
kommuner siden den tid, og i dag har vi rundt ca
430 kommuner i Norge.

Lokalsamfunnet kan være en grenn, bygd og et lokal-
samfunn kan inneholde flere nærmiljøer. Planlegging
som skjer på dette nivået må ha en stor grad av
medvirkning i prosessene, da det vil direkte påvirke
lokalsamfunnet.

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

ABS-regioner ligger mellom fylket og kommunen. Det ble først prøvd ut et regionaliseringsarbeid i Norge på et tidspunkt, men arbeidet med dette havnet, da det var et fåtall som hadde utarbeidet en regionplan. ABS-regionen er et moderne regionbegrep, som står for: Arbeidsregion, Boligregion, Service-regioner. Regionene består av et senter og omland, hvor omlandet ekspanderer. I dag kan vi jobbe i senteret, byen, og bo i omlandet, vi forholder oss ikke bare til lokalsamfunnet, men til en hel region som vi følger tilhørighet til gjennom jobbsted, bosted, sted for hobbyer osv.

Etter 1990 skjedde det en revitalisering av det regionale samarbeidet. Regionalt samarbeid, interkommunalt samarbeid vokste, regionråd ble opprettet. Her samles 3-5 kommuner sammen med minst ordførere som deltakere og utfører planleggende og planleggende oppgaver. 3 av 4 kommuner i Norge er med i et av Norges 50 regionråd. Eksempel på et regionalt samarbeid er ATP-prosjektet, areal, transportplanlegging. Hvor kommunene går sammen for å samarbeide utbygging av boligområder og næringsområder for å forhindre uheldig lokalisering i forhold til kollektivtransporten, der bærekraftige utviklingen er i fokus. I Kristiansand regionen har ATP-prosjektet sett på lokaltransportmulighetene i Vinnerla og Mosby. Handler om å få til en uellighet knutepunkts-utvikling kort avstander til det kollektive transporttilbudet genererer kollektiv trafikk.

Denne kolonne er
forbeholdt sensor.

K-regionene ligger mellom staten og fylkese-
landsdelene i Norge utfører idag mer og mer
landsdelanalyser med ulike alternativer/scenarier
og har mer fokus på samordnet planlegging.
Det har dukket opp landsdel samarbeid, som f.eks.
Landsdelsutvalget for Nord-Norge, Vestlands-
samarbeidet, og Trøndelag 1930-2030.

Fokuset er å få konkurranseedyktige regioner, de
har fokus på å få et konkurranseedyktig næringsliv
i klynger, og å få et kunnskapsrik næringsliv.
Ø For å få til dette søker de på opprettelsen av,
og opprettholdelse av kunnskapsinstitusjoner som
kan være med å skape et konkurranseedyktig
næringsliv. Ved å få universiteter i sin region kan
de klare dette. Næringslivet i Stavanger, oljeindustrien
~~er~~ var en pådriver og aktør for å få universiteten
i Stavanger som et eksempel. UiS har fag som
er svært oljerelaterte, noe som gir utviklingen
i denne regionens næringsliv.

Emnekode : SV 200
Kandidatnr. : 9002
Dato : 15-5-09
Ark nr. : 5 av 16

Mega-regionene ligger mellom EU og Stat.

Disse er de nye samarbeidsformene / organisasjonene som statene går helt eller delvis inn i. Oppretter råd/organisasjon for å utføre planleggende, eller planlignende oppgaver.

Eksempler på dette er Nordsjøregionen og Barentsregionen.

De 4 samfunnsregionene som er nevnt ovenfor, viser hvilke regioner befolkningen forholder seg til, at det har oppstått en skjev fordeling mellom samfregionene og forvaltningsnivåene. Resultatet av dette er at det opprettes et mellomnivå mellom forvaltningsregionene hvor det oppstår planlegging. Det har vært stor diskusjon det siste året om en ny reform med 5-8 regioner / landsdeler, hvor våre 19 fylker skal gå til et sted mellom 5-8 regioner. Til nå har regionssammenslåing vært frivillig ~~men det~~, fylkessammenslåing vært frivillig, men det kan være på vei til og snu nå. Men diskusjonen er hvor mange regioner man bør ha i Norge, vi har delt opp helsesektoren opp i 5 regioner. Men motargumentet til 5 stk, er at Norge er et svært langt land, og det ville ført til veldig lange avstander i en region. Det kan by på praktiske utfordringer, som når fylkespolitikere måtte tatt fly for å være med på divanemøter. Utfordringer er også i grensene ved denne inndelingen, noen vil alltid ha vært/hatt tilhørighet til en annen region enn den de hadde vært i.

Viss man deler opp i flere enn 5 regioner bør man reurdere de 5 ~~helse~~ helseregionene, om det er hensiktsmessig å ha de slik. En omforming av de ~~tille~~ vil være svært kostbar.

Emnekode : SV 200
Kandidatnr. : 9002
Dato : 15/509
Ark nr. : 6 av 16

Det er flere tilhengere av en tonivåmodell, hvor fylkene fjernes, og kommunene blir relativt større. Men dette er lite realistisk da det ville blitt et for stort romrom mellom fylke/kommune & stat, og kommune & lokalsamfunn. Det ville da oppstått et forvaltningsnivå nederfra systemet, som skulle hatt interessene til befolkningsområdet som sin oppgave. (grendeutvalg, bydelutvalg)

Det har også vært diskutert at kommunene skal fjernes etter ABS-regionene, og fylkene etter K-regionene. Erfaringer fra Danmark har vært stort positive, da de har kuttet ned tallet på kommuners betydning. Der var kommunene i første rekke svært kritiske. Men politikerne fikk fram fordelene ved kommunesammenslåinger, de nådde frem til kommunene ved å vise fordelene ved at kommunene skulle ta over de aller fleste oppgaver selv, øke inntekten og rammetilskuddet deres. At til slutt ville de slå seg flere sammen, enn hva som var opprinnelig. Det skulle være kommunen som hadde de fleste oppgaver, og var tjenesteproduzenten, ikke fylket og staten mer. En ekspertgruppe levert fra kommunaldirektørene ~~var~~ viste at større kommuner ville være en fordelaktig fordel for tjenesteproduksjonen, for befolkningen/brukerne av ~~for~~ tjenester. Det har vært gjort forsøk her i Norge med både barnevern og skole som har vist gode resultater.

Øknungen av fokuseringen på regionalt samarbeid kan vise at det er unødvendig å slå sammen kommunene, da samarbeidet er på plass. Men det kan på den andre siden

Emnekode : SU 200
Kandidatnr. : 9002
Dato : 15/5-09
Ark nr. : 7 av 16

viser at kommunene våre er for små. At de ville hatt mer effekt hvis det var en stor kommune. Økonomi her og mye å si, kan vi redusere administrasjonskostnader ved en kommunesammenslåing?

Fremtiden vil vise hvordan utviklingen blir. Et annet moment som er verdt å ta opp er hva som skjer når sørf.regionene forandrer seg ytterligere, skal da forvaltningsregionene være med?

Regioner er hele tiden i vekst. Den nye E18 mellom Grimstad og Kr. Sand er et eksempel på hvordan kortere avstander, kan føre til at man får en region forstørrelse, og befolkningen kan flytte deres tilhørighet. Dette kan være svært aktuelt for helseområdet i dette eksempelet, da en redusert reisetid til både Sørlandssykehus og Kistianssand kan føre til at man ikke har noen innvendinger om å bo enn plass, og jobbe en annen.

Oppgave 2

Samfunnsplanlegging er en type planlegging som har et helhetlig siktemål, og en kvernskaellig arbeidsområde å rette utviklingen av et avgrenset geografisk område. Det er en av flere type planlegginger som kan variere i omfang, styrke, tid og rom.

Sektorplanlegging kan være en del av/kan inngå som en del av samf.planlegging, hvis den legger til grunn de helhetlige rammene som samf.planlegging gir til et avgrenset geografisk område. Sektorplanlegging handler om å dele opp samfunnet i ulike sektorer (helse, utdanning) og blir styrt som regel etter departement.

Forskjellen mellom sektorplanlegging og samf.planlegging er ikke prinsipiell og klar.

Samf.planlegging i Norge blir i all hovedsak utført i offentlig regi, av de tre folkevalgte organene i de 3 forvaltningsnivåene, kommuner, fylket og staten. Ulike aktører, næringsliv, organisasjoner kan gjennom de vanlige politiske kanalene ytre sin mening. Denne type planlegging utføres etter demokratiske prinsipper, og folket har gjennom frie valg sendt sine representanter til ulike styre.

Samf.planlegging blir stadig utført med medvirkning og deltakelse fra ulike aktørgrupper i samfunnet. Det er i stor grad lagt vekt på medvirkning, og samarbeid. Når man snakker om/ tar opp samarbeidsformer i samf.planlegging er det vanlig å ta opp begrepsparet "government-governance" som det er ingen god norsk oversettelse for. Poenget er at det har blitt en overgang fra tradisjonell (government) politisk styring

til en planprosess som inneholder medvirkning, samarbeid (governance).

Samf. planlegging er i all hovedsak territorial, det vil si at den har et geografisk avgrenset samf (region, lokalsamf, kommune) sitt ut og utl som sin rettsområde, oppgave. Mobetrningen til territorial er funksjonell. Her har sektorplanlegging sitt opphav, hvor det er fokus på faglig spesialisering.

Før at samf planlegging skal være vellykket må den ha utspring i en organisasjon med politisk legitimitet, og faglig autoritet som kan gå frem denne planfomens ambisjoner. Samf planleggingen skal styre den regionale og kommunale planleggingen.

Det fins to ulike planleggingmetoder/typer.

Instrumentell vs kommunikativ.

Den instrumentelle kjennetegnes ved å være ekspertdrven til å identifisere problemer, løsninger, og for utg. punkt i årsak-/virkningsforholdet. Man bruker ann. fornuft og teknisk rasjonalitet. Ekspert mener denne metoden er utilstrekkelig da man vet alt for lite om årsak-/virkningsforholdet, og for at oppgavene er alt for kompliserte.

Nåtidens berettkere kjennetegner planlegging som en kommunikativ handling. Gode planer kommer ikke frem av objektiv ekspertbedømmelse, men av forståelse for hverandres meninger, og sosiale normer, hvor tanker om det gode liv har en naturlig plass. Her skal ikke planleggingen være en ekspert, men pådriver for å oppnå

Arbeid. Her trenger planleggeren en annen ferdighet/
kunnskap enn de tekniske kompetansen. Her er
sosiale ferdigheter viktig

Men sosial planlegging er politikk, og politikk handler om
planlegging og makt. Man kan se at kommunikative
handlinger har likheter med instrumentelle handlinger.
Veldig vanskelig å finne en klar kommunikativ handling
da denne er svært personavhengig. Når man nærmer seg
en sekvens, skritt for skritt, så blir det alle medlemmer
like til slutt, og de ledes av en ekspert gjennom en
forhåndsbestemt prosess. Dette kjennetegner en
instrumentell metode.

Man ser at det vokser frem et mellomnivå mellom
de to former for instrumentell rasjonalitet og
kommunikativ handling. Hvor instrumentelle rasjonalitet
suppleres med kommunikativ.

Man trenger både ekspertise og demokrati i dagens
planleggingsutfordringer, da man står overfor svært ulike,
og komplekse oppgaver som man ikke kan løse på en
bestemt måte. Har vært en utvikling fra "top-down"
planlegging og "bottom-up" planlegging, hvor det bør
være både instrumentelle og kommunikative
handling

Emnekode : SU 200
Kandidatnr. : 9002
Dato : 15-05-09
Ark nr. : 11 av 16

Sosial mobilisering har også vært en del av samfunnsplanleggingen de siste 20 årene. Handler om å få mobilisert ulike aktører i samfunnet, næringslivet, befolkningen til å ta del av den bærekraftige utviklingen. Handler om "bottom-up" planlegging hvor fokuset er at fremtidige generasjoner skal ta over etter oss, og vi må ta vare på miljøet. Lokal Agenda 21 er et tiltak som må pekes, som skal være med å fokusere på bærekraftig utvikling og mobilisering. Denne typen planlegging bærer også preg av innovative trekk, radikale løsninger.

Arealplanlegging er en del av samf.planleggingen som omhandler selve arealdisponeringen. Arealplanlegging etter PBL er svært omfattende, hvor PBL har som mål å drive en samordnet og helhetlig planlegging.

Arealplanlegging har som sikkerhet å råde fra en tilstand til en annen, eller å bevare en tilstand, f.eks et naturområde. Den skal også sikre friluftsliv og allemannsretten. I formålsparagrafen til PBL skal planleggingen sikre / legge vekt på å sikre estetiske hensyn og sikre gode oppvekstvilkår for barn.

For utg.punkt i arealplanlegging/samf.planlegging på kommunenivå for å forenkle oppgaver litt.

Kommunen har kommuneplanen som overordnet styringsdokument. Den består av en langsiktig del, som har ca 12 år som utg.punkt. Denne skal inneholde en målsituasjonsanalyse for kommunen, mål og visjoner for den fremtidige utviklingen. Arealdelen, hvor den langsiktige delen omhandler arealdisponeringen, hvordan den skal være iføhold til ønsket tilstand. Inneholder både tekst og kart.

Den kortsiktige delen av kommuneplanen inneholder handlingsprogrammet, den skal revideres hvert 4 år, og sier noe om hvordan kommunen skal utvikles ifht til den ~~lansiktige~~ langsiktige delen. Virkemidler og tiltak, og forutsetninger mhp økonomien. Sier noe om hvordan kommunen forventer at næringslivet, ulike aktører og befolkning skal opptr.

Når det gjelder den praktiske gjennomføringen av arealplanleggingen har etter PBL så finnes det ulike planformer som er mer detaljerte enn den langsigtede delen av kommuneplanen.

Regulerings/Bebbyggelsesplaner: - viser grunnene muligheter og begrensninger for et avgrenset område. Den har sterke arealbindninger, og det offentlige sikrer areal til offentlig behov. Har ekspropriasjonsgrunnlag.

Kommunedelplaner - viser planleggingen for deler av, eller for sektorer i kommunen. Er ikke så detaljert som reguleringsplaner, og har ikke så sterke arealbindninger. Konsekvensutredninger er pålagt etter PBL hvor det skal skje store endringer.

PBL gir ikke innholdsmessige føringer for planprosessen, kun for hvordan den skal utføres på. §16 i PBL sier noe om offentlighet, og medvirkning i en planprosess. En kommunal planprosess legger stor vekt på medvirkning fra første stund. Oppslut av planarbeid skal offentliggjøres, og direkte berørte parter skal få anledning til medvirkning. Planutkastet skal ut til offentligheten før det er levert til godkjenning og det skal ut til offentlig ettersyn etter planen er vedtatt. Kommunen bruker ulike virkemidler som høringer, folketemøter, arbeidsgrupper, og rett til å gi innsigelser. Nå må det nevnes at det kommer en ny PBL juli 2009.

Gode planprosesser har mange ulike kjennetegn. Der skal først og fremst ta vare på de ressursutakets interesser, dette har man kommunen særlig plikt til. De må også håndtere plan initiativ fra de ressurssterke i samfunnet. Må sikre fellesgoder, og forhindre misbruk. Forhandlingsplanlegging har dukket opp, her er kommune og private aktører samarbeidspartnere i utbyggingsaker. Her er ikke den brede befolkningsmøring stor plass, og planleggingen foregår i lukkede/halvlukkede rom.

Gode planprosesser skal også få igang interessene til befolkningen, det må være verdt å bry seg. I Norge er NIMBY-effekten stor, folk bryr seg ikke før det skjer i deres egen bakgård, folk bryr seg svært lite hva som skjer utenfor deres nærmiljø, vi reagerer ikke før man får det name enn selv.

Bra målformulering er og et viktig prinsipp. Målere må være fremtidsrettet, og være målbar både under og etter planprosessen. Før å se hvilken grad målere er nådd. Kan være vanskelig å samle/være enige rundt en målformulering i en organisasjon.

Bra planprosesser kjennetegnes også ved at planlegger prøver å koble planlegging til handling. Må stå på seg fra handlingslammelse, og kunne kjennetegnene derlige, halvgode og gode løsninger på et planproblem. En plan kan heller ikke fremmes av et knøpt flertall, da vil det være lite legitimert til selve planen, noe som kan føre til at planen blir motarbeidet.

I en god planprosess bør planlegger være åpen for aktører med ulike kompetanse. Og ha en åpen holdning til andre vitenskapelige teorier enn den man har lært selv. Bør også kunne ta hensyn til, bruke den "laune kunnskapen". Denne har de lokale, og er lært gjennom generasjoner. Denne type kunnskap er ikke vitenskapelig basert og er vanskelig å dokumentere da den er mest erfaringsbasert.

Medvirkning er viktigere jo lenger ned i planhierarkiet man er. Viktig å få frem de lokales røster og interesser, bruke deres kunnskap. Dette er viktig fra et legitimitetshensyn. Man må også være forsiktig i planprosessen og høre etter på de som skriker høyest, da dette kan være kun særinteresser til erstatte, videre må man ikke snakke for "vitenskaplig", befolkningen må forstå innholdet, ofte nødvendig med oversettelser.

Det er store sprekker i praksisfeltet om hva en god planprosess er, særlig med hensyn på medvirkning. Medvirkning kan skape lange, arbeidsintensiv prosesser, hvor det er lite fokus på vedtak, handling og løsning. Man ender ofte opp med samme løsning som man ville hatt uten medvirkningen. Og folk kan føle at deres hensyn ikke blir tatt hensyn til. Videre som nevnt overfor er det ikke den brede befolkningsmening som kommer frem, kun særinteressene. Sappebøtte modellen viser at prosessen kan ofte bli alt for komplisert når mange aktører, problemløsninger, problemstillinger dukker opp på ulike etidspunkt i prosessen, dette kan gi svært uoversiktlige

Emnekode : SU 200
Kandidatnr. : 9002
Dato : 15-5-09
Ark nr. : 16 av 16

beslutningsutfall. Derfor prøver organisasjoner i stor grad å unngå å unngå slike søppelbøtte prosesser og heller regulere adgangen på aktører, problemløsninger, problemstillinger i sine prosesser.

Får å få til en god planprosess er det viktig å sjekke om det er lignende, eller planer som påvirker planprosessens utfall på noen måte på overordnet og underordnet plannivå, og nabo-regioner, kommuner. Når man går inn i en planprosess går man inn i det uventede, man har ikke all kunnskap, og man må ha et vidt syn og tenke utover sitt eget sin egen erfaring, og kunnskap.

Gode planprosesser er utrolig viktige fra et legitimitetssynspunkt, og gjennomføringsrealisme. Må få planer til å ikke bare bli "papirtigre" og gode ønsker. Ofte har selve planprosessen høyere verdi enn selve planen. Den blir et samlingsarena, hvor "dagorden settes" for hva som blir diskutert i samfunnet. Uansett er det utrolig vanskelig å få alle parter fornøyde, umulig kan man påstå. Men gode prosesser må alltid etterstrebes.